
Sztaskó Richard

NINCS HOVA

*„De sötétből vissza nem térünk,
mi Sárga forráshoz igyekvő vándorok.”*
(Han-san)

Kilépett a presszó ajtaján, és megdobbanó szívvel föltette a napszemüvegét. Úgy döntött, villamos helyett gyalog megy haza. Így legalább lesz ideje átgondolni, mit mond majd Nórának. Kimért, lassú léptekkel el is indult a szemközti tér irányába.

„Bevallom, nehéz időkön mentem keresztül.”

De miért pont ez jutott az eszedbe? Miért Gainsbourg? Vagy ez Ginsberg? Gondolj inkább a tavalyi nyárra!

Mivel a kompra várniuk kellett, úgy határozott, a kikötő melletti büfében – a nagy melegre való tekintettel – „bedobnak” valamit. A feleségének bodzás limonádét, magának házmestert rendelt. A kerthelyiségben foglaltak helyet; az asztaluk mellett fölhúzott napernyő állt, s mindketten ráláttak a túlpartra: ott hullámozott álmosan a szemközti móló mellett egy szakszerűen rögzített lélekvesztő, ami negyven perc múlva átszeli a folyót, hogy fölvegye őket s visszaforduljon velük, megküzdve a sodrással. Nagyot kortyolt a házmesterből, s mint egy szorgalmas diák, már mormolta is magában a hatályos jogszabályt:

„Ha a komp nem közlekedik, köteles azon a helyen vesztegelni, amelyet az illetékes hatóság számára kijelölt; ha nem jelöltek ki részére veszteglőhelyet, úgy kell vesztegelnie, hogy a hajóút szabad maradjon.”

Hát igen, Nóra nem érezte jól magát, ötlött eszébe, sokat bosszankodott a reggeli tömeg miatt, és szentül hitt abban, hogy hazafelé se lesz jobb a helyzet a távolsági buszon. Még csak nem is titkolta, hogy elege van a közös kirándulásból; a felesége zsigeri mélységben irtózott attól, hogy részese legyen ennek a napnak.

Bíztam abban, folytatta megkezdett gondolatát a tér felé sétálva, Nóra kibírja s túlteszi magát a nehezen. Igen, kétségtelen, reggel tömeg volt a buszon, alig fértünk föl, de Nórának legalább jutott szék a félig lehúzott ablak mellett, ülni tudott egész úton; nem a feleségének kellett az olajfoltos, izzadságszagú fordulóban végigállnia a másfél órát.

Még a házat se láttuk, jegyezte meg Nóra két korty limonádé között. Erre nem tudott mit mondani. Bosszúsan, némi sajnálkozó élel csettintett a nyelvével, aztán üres poharával odalépett a pulthoz, és rendelt magának még egy kört. Úgy tervezték, megtekintik a népszerű író házat, persze szigorúan a kerítés innenső oldalán, hiszen köztudott: a házat nem alakították múzeummá, továbbra is a család tulajdonát képezi. Gyorsan készítenek pár fényképet, aztán egy kellemes sétát követően elégedetten buszoznak vissza a fővárosba.

A házat végül nem tudták megtekinteni, ugyanis az egész telket fölverte a méteres nyári gaz; a gyümölcsfák, valamint a kerítésre futtatott növények olyan mértékben elszaporodtak, hogy semmi sem látszott az író egykori otthonából. A látvány valahol félúton volt a rusztikus és az elvadult között, a természet kezdte átvenni az uralmat, ez egyértelmű volt, csak egy-két melléképületről tudtak volna jó képet lőni, azokat ugyanis nem takarta el a sűrű növényzet, de nem *ezért* jöttek. Csalódottan ültek le egy közeli padra.

Ekkor jutott eszébe, mi lenne, ha kompra szállnának, s a folyó túloldalán levő faluban megebédelnének, csak van ott valami hangulatos kis vendéglő, csárda. Nóra arcán halovány mosolyféle jelent meg, legyen így, bólintott: ennél már csak jobb lehet.

Persze nem lett az, ugyanis lekésték a kompot: rossz utcán fordultak be, ráadásul az elérni kívánt rév a part menti hatalmas nyárfáktól nem is látszott tisztán. Mire föleszméltek, és visszakeveredtek a helyes irányba, már csak a távolodó komp volt az egyetlen bizonyosság. Mentőövként ajánlotta föl a kikötő melletti büfét.

Átvágott a téren, majd megigazította a napszemüvegét. Tudta, hogy siet, és azt is, hogy nem kellene.

„Ha majd elindulsz Ithaka felé,
válaszd hozzá a leghosszabb utat.”

De elkerülhetetlen, hogy beszámoljon Nórának arról, ami nemrégiben történt. Hogy másfelé terelje gondolatait, ismét ott ült a házmestere mellett a napernyővel fedett asztalnál.

Igen, nem úgy alakult, ahogy terveztük, mondta, és a poharak között átnyúlva még azelőtt megfogta felesége kezét, hogy elhúzhatta volna, de ne hibáztass ezért; nem tehetek arról, ami történt. Nincs semmi gond, felelte Nóra, csak fáradt vagyok, tudod, a munka meg ez a front is, ez minden. Szeretett volna hinni a feleségének, de sejtette, hogy mindezt azért mondja, hogy rövidre zárja a beszélgetést.

Csaknem végtelennek tetsző várakozás után végül fölszálltak a kompra. Rajtuk kívül senki se utazott ezen a járaton. Kifizették a révésznek az oda-vissza fuvar árát, majd a hajó utasterében elhelyezkedtek egy-egy kényelmesnek csöppet sem nevezhető széken. A fölszakadt bordó műbőr huzat alól foszlott, piszkossárga habszivacsdarabok és rozsdás rugók meredeztek a semmibe. Elég ingatag, jegyezte meg Nóra, ahogy körbenézett a koszos, pókháló borította kompbelsőn, reméljük, hogy nem most süllyed el.

Obolosz, jutott eszébe a szó, ahogy elhaladt egy betört kirakat mellett. Rögtön elkapta a tekintetét, ahogy meglátta önmagát visszatükröződni. A mitológia szerint Kháron, a révész viszi át a holtak lelkét a Sztüx (vagy talán az Akherón) folyón. Az erényes életűek az Élűszionba, a kevésbé erényesek a Tartaroszba kerülnek. Kháron csak azt viszi át a folyón, akinek szájába (a nyelve alá) pénzt tettek, hogy megfizesse az utat, s akit tisztességesen eltemettek; ellenkező esetben a lélek száz évig bolyong. Csupán néhány halandónak sikerült túljárni Kháron eszén: addig csürték-csavarták a szót, míg ingyen keltek át a Sztüx (vagy talán az Akherón) jéghideg vizén. Obolosz, mormolta maga elé szórakozottan, s megigazította az orra hegyére csúszott napszemüveget.

Merre, kérdezte Nóra, amikor kiléptek a mólóra. Van itt nem messze egy aprócska templom, ajánlkozott, fejével az utca vége felé biccentve, megnézhetnénk. Rendben, felelte a felesége, s kézenfogva elindultak az ég felé meredező fehér torony felé.

SUMPTIBUS ET RURSUM

POPULI CONAMINE SURSUM

CVM PRECE THVEREI REI, TOLLITUR ARA DEI

Szerettek volna belépni a halovány barna kapun, de az aranyozott kilincset hiába próbálta lenyomni, a templom zárva volt. Némi feszengést követően készítettek pár fotót, aztán elindultak a falu vélt központja felé, hátha ott lesz a remélt kis vendéglő, csárda a piros-fehér kockás terítőkkal. Semmit sem találtak. Se kis vendéglőt, se csárdát, de még egy nyitva tartó kis boltot sem, ahol pékárut vagy előrecsomagolt szendvicset vehettek volna. Amikor visszafordultak a rév irányába, pontosan tudta, a felesége miért nem hajlandó megfogni a kezét.

A mólóhoz vezető lépcsőn ülve várták, hogy befusson a komp. Nóra táskájában volt még egy szikkadt pogácsa – a buszállomáson vették reggel, akkor még friss volt –, kettétörték s azt fogyasztották el ebéd gyanánt. Nem volt kétséges, kárpótolnia kell majd feleségét ezért a csúfos kudarcért. De

miképp? Nem tudott mit felelni. Üveges tekintettel nézett maga elé; a folyó lassan, egyenletesen hullámozott a lábai előtt.

Vagy a főorvostól nemrégiben hallott diagnózis lenne a kárpótlás? Elmosolyodott. Ez lenne a kései jóvátétel a tavalyi nyár kudarcáért? Kétségtelen, valakinek nagyon fanyar a humora, de nem biztos, hogy Nóra kacagni fog, amikor elé állok a visszavonhatatlan jó hírrel.

„A halhatatlanság posztulátuma filozófiailag megcáfolhatatlan. Úgy tűnik, nincsenek olyan szigorú érvek, amelyek bizonyítani tudnák, hogy nincs halhatatlanság.”

De minek ez a rohanás? Tudta, hogy siet, és azt is, hogy nem kellene.

Fülelj a múlandó időre!

Egy pillanatra megtorpant, aztán magabiztosan befordult a következő sarkon. Tudta, alig negyedóra, és hazaér. Belép a súlyos kapun, aztán föl a lépcsőn, hét fok, és már hívhatja is a liftet. Föl a másodikra, aztán a gangon balra végig, és ott lesz az ajtó, az ajtó mögött pedig Nóra, aki a nappaliban, esetleg a konyhában várja, végre hazaértél, mesélj, mit mondtak a kórházban, mi volt, gyere, ülj le, ne ácsorogj, mi van a lelettel, mondd már, mi volt, mit mondtak, kérlek!

Ne haragudjon, de mennem kell, mondta a főorvos, majd fölállt és kezet nyújtott. Minden jót kívánok, viszontlátásra. Ő pedig nem sokkal később kilépett az orvosi szoba ajtaján, és az útközben látott presszóra gondolt. Úgy határozott – a jó hírre való tekintettel – „bedob” valamit.

„A lefolyás igen gyors, általában 3–6 hónapos tartamról beszélhetünk. Ha a halál nem intercurrens betegségben következik be, akkor az anaemia és a kifejlődő cachexia okozza a beteg pusztulását.”

Erre mégis mit kellett volna mondanom? Tudom, főorvos úr, beteg vagyok, de nemcsak a testem az, hanem az a szervem is, amit valaha léleknek hívtak.

A könnyület teljes hiánya, és igaza van, kétségtelenül igaza. Mi mást is mondhatnék? De mi az igazság?

„A természetben minden mindig »tulajdonképpen valami más«: a hegy nem hegy, hanem csigaházak univerzuma, a légy nem légy, hanem holttestek váladékának propellerkés masszája, az anyag nem anyag, hanem szinte elvont elektromosság délibábja, a gyümölcs nem is gyümölcs, hanem félreismeret légygöker, a szív nem az élet indítója, hanem legutolsó mellékjelensége – és így tovább, nincs egyetlen határozott pont, minden átmegy egy másikba, opalizáló körforgás az egész. Mit tudom én, mi vagyok? Baktérium egy idegen testben? Egy millió év előtti növény belső levelének utolsó kémii-

ai állapota? Egy kezdődő vízesés vegyi összetételében az első kemikáliák? Középen, végen vagy kezdeten állok-e a természet fejlődésében, illetőleg változásában?”

Félek, Uram, segíts, Jézus, segíts meg, Kis Szent Teréz! Nóra! Segíts rajtam, Nóra! Ugye segíteni fogsz? Ugye megbocsátod minden vétkeimet? Ugye te meghallod a könyörgésem?

„Valakik most itt jelen vagytok, rövid üdő forgásában egytől egyig meghaltok: úgyhogy legfeljebb negyven vagy talán csak harminc esztendő után, egy sem él közületek: száz esztendő múlva pedig azt sem tudják az utánunk valók, ha voltunk-e e világon? Sőt, akik most ismérnek, holtunk után úgy emlékeznek rólunk – úgymond Szent Jób –, mint álomban látott dologról.”

Hát ez az. Nincs hova menekülni.

Még a víztükroön megcsillanó fény se nyugtat. A lenyugvó nap utolsó mosolya felém, a világ felé. Az alámertülés előtt. Nincs hova –